

Énekeljünk

A 150. zsoltár

Áldás az Úr nevére - Dicsérjétek az Urat!

Amint a kezdősorból is látható, kétféle fordításban található énekeskönyveinkben:

Szenczi Molnár Albert (1607)	Mai énekeskönyv(1965)
Dicsérjétek az Urat!	Áldás az Úr nevére,
Áldjátok ő szent voltát!	Ő szent voltát dicsérje
Dicsérjétek mennyekben,	Fenn a mennynek országa,
Hol országol kegyesen	Hol tündöklék jósága,
Az ő nagy dicsőségében.	S ahol lakik dicsőségben.
Dicsérjétek hatalmát,	Hatalma ahol fénylik
Melyből dicső nagy voltát	Mind a világ végéig,
Minden veheti eszében.	Dicsérje az Istent minden!
stb.	

Az 1837-es énekeskönyvben nem található meg ez a zsoltár. Az 1921-es Próbaénekeskönyv körüli vitában már szóba került néhány zsoltár szövegének kisebb-nagyobb módosítása. E Próbaénekeskönyv ilyen jellegű módosításai Balthazár Dezső püspök és Szabolcska Mihály költő nevéhez fűződnek: tíz zsoltárszövegről derül ki változtatás, a 150. nincs ezek között. Így az 1921-es Próbaénekeskönyv a Szenczi Molnár Albert szövegével közli. Az erdélyi énekeskönyv szerkesztői - a fordító megnevezése nélkül - a fenti szöveggel illesztették be, s a harmadik szakaszt el is hagyták. Az 1948-as Próbaénekeskönyv visszatér az 1607-es kiadáshoz, tehát eredetiben teszi közzé.

Szerkezetileg nyolcsoros a szöveg, ez voltaképpen hat dallamsorra hangzik el - ismétlődik a zsoltárdallam két sora: egy-egy sort nagybetűvel jelölve, ilyen képlet alakul ki: A A B C D E E F. A hét szótagú sorok kétszer (az ötödikben és az utolsóban) bővülnek nyolc szótagúvá. A zsoltárdallam ritmikai felépítése egységes: két hosszú és négy rövid érték után egy (illetőleg a megnyúlt sorokban két) lezáró értékkel végződik. Ezt az eredeti ritmikai felépítést a mi énekeskönyvünk úgy módosította, hogy az induló két-két negyedértéket nyolcadokká felezte. Így megőrizte a sorok egységes más ritmikai felépítését, de lemondott az eredetiről.

A dallamhangok *magasságában* a dúr-moll zene hatására felfele módosította a sorzáró szótagokat megelőző elemeket/hangokat öt sorban, s ezzel az eredeti zsoltárdallam népi (mixolíd) jellege dúrrá alakult. Ez a dallambeli változás már az 1921-es Próbaénekeskönyvben is megtalálható.

E zsoltárunkat több jeles zeneszerző dolgozta fel énekkarra, s ezzel fokozta népszerűségét nemcsak a protestáns, hanem az egyetemes zenében is. Néhány példa: Giuseppe Ottavio Pitoni (1657-1743) műve nálunk először latin szöveggel jelent meg (*Cantate Domino*, 1943) - újabban Rezessy László magyar nyelvű fordításában is megszólaltatható. Kodály

Zoltán (1882-1967) kétnyelvű kiadásban jelentette meg, a francia eredeti mellé Szenczi Molnár szövegét állította. Egyenemű kórusfeldolgozása felénk is több alkalommal megszólalt - Székelyudvarhelytől Kolozsvárig. Újabbban hozzáférhetővé vált Árokháty Béla (1890-1942) egyenemű és Sepsy Károly (sz. 1930) vegyeskari feldolgozása is. Árokháty és Sepsy is a Szenczi Molnár-féle szövegre s az eredeti ritmizálással komponálta feldolgozását.

Az egyetemes kórusirodalomból César Franck (1822-1890), Benjamin Britten (1913-1976) és Igor Stravinsky (1882-1971) feldolgozását említhetjük, mindhárman zenekari kísérettel bővítették a vokális együttest.

Benkő András

